

VAKAVAAN (INVASIIVISEEN) A-STREPTOKOKKITAUTIIN SAIRASTUNEEN LÄHIKONTAKTIEN KARTOITUS

Tartuntatavat, itämisaika ja taudinkuva

- Grampositiivinen beetahemolyyttinen A-ryhmän streptokokki (*Streptococcus pyogenes*).
- Leviää herkästi nielusta tai nenästä pisaratartuntana ja ihoinfektioista tai käsien välityksellä kosketustartuntana lähikontakteille.
- Lyhyt itämisaika, 1-4 vrk, pisimmillään kuukausi.
- Yleensä lieviä infektoita: kuumeinen nielutulehdus (angiina), märkärupi, tulirokko tai ruusu.
- Jos bakteeri pääsee ihorikon, ihoinfektion tai limakalvovaurion kautta elimistöön, voi aiheuttaa **vakavan taudin, jossa bakteeri kasvaa verestä, aivo-selkäydinnesteestä tai muusta normaalista steriilistä kudosta tai nestenäytteestä. Vakavia tauteja ovat mm:**
 - bakteremia, aivokalvontulehdus ja toksinen sokkioireyhtymä
 - mastoidiitti eli kartiolisäkkeen tulehdus
 - nekrotisoiva pehmytkudosinfektio ja nekrotisoiva faskiitti
 - primaarinen vatsakalvontulehdus
 - lapsivuodekuume
 - keuhkokuume
 - märkäinen niveltulehdus.
- Vakavat A-streptokokkitaudit esiintyvät epidemia-aaltoina noin 10 vuoden välein.
- Vakavista A-streptokokkitapauksista pyydetään bakteerin kapselin M-proteiinia koodaavan geenin sekvensointiin perustuva tyyppitys eli emm-tyypitys, jota käytetään epidemiaselvityksissä. A-streptokokkikannoista *emm1*- ja *emm3* -tyypit aiheuttavat vakavia infektoita muita useammin.

Vakavaan A-streptokokkitautiin sairastuneen lähikontaktien kartoitus

- Vakaviin A-streptokokkitauteihin voi liittyä sekundaaritapauksia perheissä ja hoitolaitoksissa.
- Lähikontaktin riski saada vakava tauti seuraavan kuukauden aikana on 19-200 kertaa suurempi kuin muun väestön.
- HUSin Epidemiologinen yksikkö pyytää lähikontaktien kartoittamiseksi vakavaan tautiin sairastuneen hoitavaa yksikköä haastattelemaan potilaan tai jos potilas ei ole haastattelukunnossa, kotikunnan tartuntatautiyksikköä haastattelemaan omaista.
- Lähikontaktit kartoitetaan sairastumista **edeltävän viikon ajalta:**
 - samassa taloudessa asuvat
 - samassa asunnossa yöpyneet (esim. mökki, tai yökyläily)
 - muutoin läheisessä fyysisessä kontaktissa olleet (suutelu, seksikontakti)
 - yli 24 tuntia yhtäjaksoisesti samassa tilassa viettäneet (esim. risteilyalus).
- **Kirjaa lähikontaktit mahdollisimman tarkasti:** etu- ja sukunimi, mahdollinen hetu, kotikunta, puh.numero ja suhde sairastuneeseen (esim. puoliso, lapsi tai tyttöystävä).
- **Kirjaa Apottiin tai muuhun sairaskertomusjärjestelmään**, että lähikontaktien kartoitus on tehty ja tieto on välitetty sairastuneen kotikuntaan.
- Lähikontakteille annetaan ohjeet [käsihygieniasta ja oireista](#), ja milloin päivystyksellisesti hoitoon.
- Oireisilta otetaan nieluviiljely (Ps-StrVi, KL 2703) ja tarv. bakteeriviiljely iholeesiosta, peräaukosta tai vaginasta (Pu-BaktVi2, KL 3492).
- [Mikrobilääke-estolääkitys annetaan ilman näytteenottoa](#) (ks. tarkemmat ohjeet linkistä):
 - **kaikille perheenjäsenille**, jos samassa taloudessa asuvista vähintään kahdella on kuukauden sisällä todettu vakava A-streptokokkitauti tai
 - **vastasyntyneelle** (≤ 28 vrk), jonka äiti sairastanut lapsivuodekuumeen ja napa puhdistetaan päivittäin 0,5 %:lla klooridiheksidiiniliuoksella tai
 - **äidille**, jonka lapsi on sairastunut 28 vrk ikään mennessä vakavaan A-streptokokkitautiin.
- Lähde: [Toimenpideohje A-ryhmän streptokokkitapauksiin](#).